

POLISI BWLIO AC AFLONYDDU

Beth yw'r ddogfen hon?

Nod y polisi hwn yw sicrhau:

- bod pawb yn teimlo'n ddiogel, yn barchus ac yn gyfforddus pan fyddant yn ymgysylltu ag Aberacon;
- bod y bobl sy'n gweithio yma yn teimlo'n ddiogel, yn cael eu parchu ac yn gyfforddus yn eu hamgylchedd gwaith;
- bod diwylliant Aberacon yn amrywiol ac yn gynhwysol;
- nid oes lle i ymddygiad sy'n effeithio'n andwyol ar urddas eraill yn y digwyddiad hwn;
- bod cwynion yn cael eu trin yn gyfrinachol ac yn deg i bawb sy'n gysylltiedig;
- bod yr opsiynau a'r gweithdrefnau ar gyfer rhoi gwybod am doriadau yn glir.

Ar gyfer pwy yw'r ddogfen hon?

- Bwrdd Aberacon, sy'n cynnwys ei gyfarwyddwyr
- staff craidd sy'n gweithio i Aberacon
- gwirfoddolwyr yn gweithio i Aberacon.
- mynychwyr Aberacon.

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

1 CYFLWYNIAD

Mae'r polisi hwn a'r Cod Ymddygiad yn llywodraethu ymddygiad ar unrhyw adeg lle mae unigolion a gwmpesir gan y polisi hwn yn cyflawni eu dyletswyddau, boed yn ystod digwyddiad, cyn neu ar ôl digwyddiad, ac ar bob adeg lle mae aelod o staff neu wirfoddolwr yn bresennol yn Aberacon.

Disgwylir bod unrhyw un sy'n rhyngweithio â'r confensiwn yn parchu'r rhai sy'n gweithio i'w gefnogi, ac i gynnal y safonau ymddygiad uchel a nodir yn y Cod Ymddygiad. Os oes cwynion am ymddygiad unrhywun sy'n ymgymryd â gwaith ar gyfer Aberacon, neu sy'n mynychu, bydd hyn yn cael ei ymchwilio ac, lle bo'n briodol, bydd cosbau yn cael eu gorfodi.

Gall unrhyw un gwyno. Gellir defnyddio'r polisi hwn i gwyno am ymddygiad amhriodol rydych chi'n credu sydd wedi digwydd, p'un a ydych chi wedi bod yn destun iddo eich hun ai peidio.

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

2 ADNABOD YMDDYGIAD ANWEDDUS

2.1. Ymddygiad anweddus sy'n torri'r polisi hwn

Mae ymddygiad amhriodol yn golygu unrhyw ymddygiad sy'n effeithio'n andwyol ar urddas person arall. Gall achosion o ymddygiad amhriodol fod yn droseddau troseddol, fel aflonyddu troseddol, ymosodiad cyffredin, neu ymosodiad rhywiol.

Mae'r polisi hwn yn cwmpasu **pob** ymddygiad diangen – hynny yw, ymddygiad nad yw'n cael ei annog neu ei gydymffurfio gan y derbynnydd, waeth a oedd i fod i achosi trosedd, ac a yw'n cael ei ailadrodd neu'n ddigwyddiad ynysig.

Disgwylir i bawb sy'n gweithio i Aberacon ddangos lefel uchel o barch at urddas eraill, a gallu asesu a yw ymddygiad yn peryglu cael ei ystyried yn amhriodol gan y derbynnydd.

Mae'r polisi hwn yn berthnasol hyd yn oed os nad ydych chi (neu nad yw derbynnydd yr ymddygiad) wedi dweud wrth y person dan sylw nad yw'n ddymunol. Os yw'r derbynnydd yn gwneud yn glir bod yr ymddygiad yn annymunol, yna bydd ailadrodd neu barhau yn torri mwy difrifol i'r polisi hwn.

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

2.2. Enghreifftiau o ymddygiad anweddus:

- **Ymddygiad gwahaniaethol:** Gall ymddygiad sy'n effeithio'n andwyol ar urddas person fod yn seiliedig ar unrhyw un o'r canlynol:
 - Oedran;
 - Rhyw;
 - Cyfeiriadedd rhywiol;
 - Hunaniaeth rhywedd;
 - Statws priodasol neu bartneriaeth sifil (neu ei ddiffyg);
 - Hil;
 - Lliw;
 - Cenedligrwydd;
 - Tarddiad ethnig;
 - Cymdeithas â lleiafrifoedd;
 - Iaith;
 - Anabledd neu gyflwr meddygol;
 - Crefydd neu gred (neu ddiffyg ohono);
 - Amgylchiadau domestig;
 - Eiddo;
 - Genedigaeth; neu
 - nodwedd bersonol arall yr unigolyn.

Lle mae'n gwneud hynny, bydd yr ymddygiad hwnnw'n amhriodol ac yn groes i'r polisi hwn. Mewn llawer o achosion, bydd hefyd yn gwahaniaethu anghyfreithlon neu aflonyddu sy'n mynd yn groes i'r gyfraith sy'n rhoi amddiffyniad cyfreithiol mewn perthynas â llawer o'r nodweddion a restrir uchod.

- **Ymddygiad rhywiol anweddus:** Mae math penodol o ymddygiad anweddus yn digwydd pan fydd person yn cymryd rhan mewn ymddygiad diangen o natur rywiol tuag at berson arall. Gall ymddygiad 'o natur rywiol' gynnwys ymddygiad geiriol, di-eiriau neu gorfforol, gan gynnwys, er enghraifft, cynnydd rhywiol digroeso, sefyll yn rhy agos, jôcs rhywiol, arddangos ffotograffau pornograffig neu luniau, gofyn am ffafrau rhywiol, gwneud penderfyniadau ar sail derbyn neu wrthod ffafrau rhywiol, neu anfon e-byst gyda deunydd o natur rywiol, yn ogystal â thrais cyffwrdd a thrais â chymhelliant rhywiol. Yn ogystal â bod yn ymddygiad amhriodol sy'n groes i'r polisi, gall fod yn wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu rhywiol sy'n groes i'r gyfraith,

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

neu'r troseddau troseddol o ymosodiad cyffredin neu ymosodiad rhywiol.

- **Aflonyddu troseddol:** Gall ymddygiad diangen gyfystyr â'r drosedd o aflonyddu (yn ogystal â thorri'r polisi hwn):
 - os yw'n cael ei achosi i'r un person fwy nag unwaith.
 - os yw'n cael ei wneud unwaith yn unig i un person, ond hefyd yn cael ei wneud i berson arall, gan fod hyn yn dangos patrwm ymddygiad.

Mae unrhyw ymddygiad sy'n achosi pryder neu drallod i'r derbynnydd, ac y byddai person rhesymol yn ei weld yn debygol o gael yr effaith honno, yn aflonyddu.

- **Bwlio:** Wrth "fwlio", rydym yn golygu ymddygiad annerbyniol parhaus (neu un weithred annerbyniol iawn), sy'n cael ei ystyried gan y person (au) sy'n ei brofi yn sarhaus, ymosodol, dychrynlyd, maleisus, sarhaus, tanseilio, neu sy'n cynnwys cam-drin pŵer. Gall orgyffwrdd â mathau eraill o ymddygiad amhriodol, p'un a ddisgrifir yn y polisi hwn ai peidio, a gall rhai ohonynt fod â rhwymedigaethau troseddol neu gyfraith sifil.

Mae bwlio fel arfer yn digwydd dros gyfnod o amser. Fel arfer mae'n fwy nag arddangosiad achlysurol o ddicter neu ddadl. Fodd bynnag, fel y nodwyd uchod, gall un weithred gyfystyr â bwlio, os yw'n ddigon difrifol.

Mae bwlio cudd hefyd yn ymddygiad anweddus. Gall gweithredoedd o fwlio cydd gynnwys, er enghraifft:

- Tanbrizio ymdrechion rhywun yn gyson;
- Eithrio rhywun;
- Gwneud bywyd rhywun yn anodd, e.e. cadw gwybodaeth bwysig, gwrthod hyfforddiant; dyrannu gwaith gradd isel, afresymol neu amhriodol arall dro ar ôl tro; neu osod llwythi gwaith neu ddyddiadau cau afresymol.

Mae enghreifftiau eraill yn cynnwys:

- anfon delweddau – gan gynnwys y rhai ar gyfrifiadur a chlipiau fideo,
- ystumiau,

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

- mynegiannau wyneb,
- dynwared,
- jôcs,
- pranciau, a
- gweithredoedd sy'n effeithio ar amgylchfyd person

Mae'n bwysig i bobl y gellir eu dal i gyfrif am eu hymddygiad o dan y polisi hwn ddeall y gall y rhai sy'n derbyn rhai mathau o ymddygiad ei chael yn fygythiol, yn ostyngedig neu'n sarhaus. Nid oes angen bod bwriad i niweidio neu achosi tramgwydd am ymddygiad amhriodol i fodoli. Rhaid meddwl sut y gall geiriau a gweithredoedd effeithio ar eraill.

Bydd ymddygiad amhriodol fel arfer yn arwain at gamau disgyblu a/neu yn gyfystyr â throsedd, yn ogystal â thorri'r polisi hwn. Os ydych chi'n credu bod yr hyn sydd wedi digwydd yn cyfiawnhau ymchwiliad troseddol, byddem yn eich annog i rportio'r mater i'r heddlu. Os nad ydych wedi gwneud hynny ac, wrth ystyried eich cwyn, mae'n ymddangos y gallai trosedd fod wedi digwydd, byddwn ni, gyda'ch caniatâd, yn adrodd y mater i'r heddlu. Ceir mwy o wybodaeth isod, o dan *Adrodd a Gweithdrefnau*.

2.3. Rheolaeth briodol yn erbyn ymddygiad anweddus

Gall fod ardal lwyd benodol mewn cyd-destun staffio, rhwng mathau penodol o ymddygiad amhriodol a gweithredoedd rheoli cyfreithlon. Er enghraifft, does neb yn arbennig o hoffi beirniadaeth o'u perfformiad yn y gwaith, ac felly byddai beirniadaeth o'r fath yn "anymunol". Fodd bynnag, byddai'n ymddygiad cwbl briodol i bennaethiaid adran a/neu gyfarwyddwyr gymryd camau i ddelio ag ymddygiad, perfformiad, presenoldeb neu faterion eraill ymhlith eu staff – ar yr amod bod y ffordd y maent yn gwneud hynny yn ceisio parchu urddas yr aelod o staff tra'n mynd i'r afael ag unrhyw broblemau'n effeithiol.

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

3 GWEITHREDU'R POLISI HWN

3.1. Adrodd a Gweithdrefnau

Os ydych chi'n credu eich bod wedi profi ymddygiad sy'n effeithio'n negyddol ar eich urddas, mae'r polisi hwn yn amlinellu sut y gallwch gyflwyno cwyn.

Fel y soniwyd uchod, nid dim ond y rhai sydd wedi dioddef ymddygiad amhriodol sy'n gallu gweithredu. Gall eraill sy'n credu bod ymddygiad amhriodol wedi digwydd hefyd ffeilio cwyn o dan y polisi hwn.

Os yw'r heddlu'n ymchwilio i'r gŵyn, gall y gweithdrefnau a ddisgrifir yn y polisi hwn gael eu hoedi tra bod ymchwiliad yr heddlu, ac unrhyw achos troseddol sy'n deillio o'r canlyniad, yn parhau. Os yw hyn yn wir, byddwn yn eich hysbysu ac yn rhoi diweddariadau ar unrhyw ddatblygiadau o dan ein rheolaeth.

3.2. Cynnal ymchwiliad

Os ydych chi'n credu eich bod wedi bod yn destun bwlio a/neu aflonyddu gan unrhyw un a gwmpesir gan y polisi, dylid cyfeirio eich cwyn at y Cyfarwyddwr Con Ops yn y lle cyntaf. Dylai eich cwyn gynnwys eich enw, eich enw blewog adnabyddus yn gyffredin (os ydych yn gyfforddus yn rhannu), manylion eich cwyn, a ffordd y gellir cysylltu â chi i'ch diweddaru am gynnydd eich cwyn.

Bydd eich cwyn yn cael ei hymchwilio yn unol ag egwyddorion craidd tegwch, cydraddoldeb, tryloywder ac atebolrwydd. Er ei bod yn amhosibl darparu amserlen fanwl y bydd eich cwyn yn cael ei datrys, bydd diweddariadau aml yn cael eu darparu i chi gan y Cyfarwyddwr Con Ops.

3.3. Cwynion di-sail o dan y polisi hwn

Os ydych chi'n berson y gellir ei ddal i gyfrif o dan y polisi hwn, byddai'n torri'r polisi i wneud cwyn nad ydych chi'n credu ei bod yn wir.

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

3.4. Cyfrinachedd

Os byddwch yn penderfynu gwneud cwyn am dorri'r polisi hwn, bydd hefyd yn cael ei drin mewn modd cyfrinachol. Mae hyn yn golygu mai dim ond gyda'ch caniatâd gwybodus y bydd eich hunaniaeth a manylion eich cwyn yn cael eu datgelu, a dim ond i'r bobl hynny y mae angen gwneud hynny iddynt er mwyn sicrhau y gellir ymchwilio'n briodol ac yn deg i'ch cwyn. Bydd unrhyw doriad o'r cyfrinachedd hwn ei hun yn cael ei ystyried yn groes i'r polisi hwn a chymerir camau yn erbyn y person/pobl sy'n gyfrifol.

Yn ystod cwyn trwy un o'r llwybrau sy'n gysylltiedig â'r polisi hwn, fel arfer bydd angen datgelu eich hunaniaeth i'r person rydych chi'n cwyno amdano, er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu trin yn deg. Bydd hyn yn cael ei drafod gyda chi yn gynnar, ynghyd ag esboniad o sut y bydd eich cwyn yn cael ei hymchwilio a'i thrin â hi. Ar bob cam o'r broses byddwch yn gallu penderfynu a ddylid mynd â'ch cwyn ymhellach ai peidio.

Ni fydd eich achos byth yn cael ei drafod heblaw gyda phobl sy'n ymwneud yn uniongyrchol ag ef a'r rhai sy'n ceisio ei ddatrys.

3.5. Tegwch

Darperir ymchwiliad a phroses deg i'r person sy'n cwyno a'r person sy'n cael ei gwyno amdano. Mae cefnogaeth ar gael i'r ddau.

3.6. Diogelu ar gyfer achwynwyr, tystion a phobl gyda cwyno yn eu herbyn

Bydd yn groes i'r polisi hwn i drin unrhyw un yn andwyol am wneud cwyn o dan y polisi hwn, adrodd ymddygiad amhriodol y maent yn credu ei fod wedi'i gyflawni yn erbyn rhywun arall, neu weithredu fel tyst.

Mae'r egwyddor hon hefyd yn berthnasol i'r person y gwneir cwyn yn ei erbyn, tra bod y mater yn cael ei ymchwilio ac ar ôl iddo ddod i ben.

Os caiff y gŵyn ei chadarnhau, ni fydd unrhyw sancsiynau a gymhwysir o ganlyniad i broses deg yn driniaeth anffafriol. Mae'r un peth yn wir os yw rhywun yn gwneud cwyn y maent yn credu ei bod yn anghywir, ac mae sancsiynau'n cael eu cymhwyso iddynt o ganlyniad.

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027

3.7. Cosbau

Ar ôl cwblhau ymchwiliad sy'n canfod bod person/pobl sy'n cael eu cwmpasu gan y polisi hwn yn torri'r polisi hwn, gellir cymhwyso unrhyw un o'r sancsiynau canlynol, yn dibynnu ar faint y toriad:

- Rhybudd mewnlol a gyhoeddwyd gan gyfarwyddwyr Aberacon;
- Atal mynediad i ofod digwyddiadau Aberacon, neu gymryd rhan mewn gweithgareddau Aberacon;
- Dirymu presenoldeb dros dro neu barhaol i holl weithgareddau a digwyddiadau Aberacon;
- Symud oddi ar Fwrdd Aberacon/staff craidd/corff gwirfoddol
- Hysbysu a chynnwys yr heddlu;
- Erlyniad sifil neu droseddol.

3.8. Adolygiad o'r polisi hwn

Bydd y Polisi hwn yn cael ei adolygu o leiaf bob tair blynedd, a phryd bynnag y bydd yn briodol yng ngoleuni digwyddiadau, i sicrhau ei fod yn parhau i adlewyrchu arfer gorau a gwersi a ddysgwyd.

Last reviewed Adolygwyd ddiwethaf	16 April Ebrill 2025
To be reviewed I'w adolygu	30 April Ebrill 2027